

BYXESOJUZNA KOMMUNIIS (BOLŞEVIIGYYDEI) PAARTIIIN ISTOORIIJI YZEGŞEDTE TUHALAMZA

Xydelmerisdei depytaaduudai soveedyydei urgan garalga

Xydelmerisdei depytaaduudai Ivaanovska Soveed

Rossido xydelmerisdei depytaaduudai tyryşin Sovet dyydei negenlii xadaa 1905 onoi maida, Ivaanovo-Vozneseenske xydelmerisdei bygedenitii stackiin bolzo baixa yjede, Ivaanovo-Vozneseenske (mynē Ivaanovo) goorodto togtoogdohon baina.

Ivaanovska tekstilşicigiydei azabaidalan xynde xysler baihan jym. Tere yjede baihan zaavonoi johooh, xydelmerisdei yder 11 ças oo yrgelzelje johoto baiga. Xydelmeriin yder xadaa syytke soo faktičeska 15 ba deeše caasuud boldog hen. Zaarbotna xyleheniin tonsji baga—haradaa 11-15 tyxe ig baihan jym.

Predprinimaateliinuud xadaa zildee xojor daxin—xabar hanamar—xydelmerisdei xyleheze abdag baiga. Ubel xydelxer, namar baixada xylehezdegen xydelmerisdei zaarbotna xyleheniin byri bagaartogtoogdodg hen.

Gebeş, ede ton baga zaarbotkiin jixesegen şraafata xahagdagdag baiga. Xydelmerisdei bolbol fabrika kazaarmuuud soo baidag hen. Bairiin ysllovinuud jaasagi muu baiga. Zeemske statistika xacaa lime cifreydiydi ygene: gurban kylibeske sazan ploşçadı deere yrgelzede, 20 xyrter xynnyd bairaldag baiga. Uitan-xabuu, buri burtag baidalhaa bolzo, xydelmerisdei ybelselejabadalans ton olosorhon jym.

Ere ba exener xydelmerisdei xadaa jamarşji erxegy baiga. Tedener bolbol fabrika kazaarmuuud ooziydei yrgelzede, 20 xyrter xynnyd bairaldag baiga. Uitan-xabuu, buri burtag baidalhaa bolzo, xydelmerisdei ybelselejabadalans ton olosorhon jym.

Main 24-dei modon soo, goorodoi byxii predprijaatnuudhaa xydelmerisdei xabaalahan, legalalnaa biše partii na konfereence bolhon baina. Xydelmerisdei bolbol te neselli exilkeer belen geze enee deere to dorxoilogdohon bele. Ygleöderlin bygedenitili stac-kada xydelmerisdei urialxa geze şidlegdehan baiga.

Main 25-ai ygleönei 10 çassta stac-kada exilee. Udanşyi, goorodoi byxii glava ploşçadı ba tereenei dergedexi ylycenydi zarimanii zaba-stovalhan xydelmerisdei ezeleg ehen baiga.

Xeden arbaad miangan xydelmerisdei time gaixamşag ebte vestyleeni bolbo geze hanaagyi baihan zasaguud bolbol jixete megdeze, baxardahan jy. Ploşçadı deere jirehen kazaaguud xadaa arin zergenydi zogsoosod, jyysi xengyi baiga hen. Ploşçadı deere mitting exilze, tereen deere xede xeden agitaatornuud—partii qleengyyd ve-stypalhan baina.

Udaadaxi ydernyydten go-

sovkanuud yngeregededeg baiga. Bolşevligydy bolbol xydelmerisdei, tedeni xysler xyn-de baidalai şaltagaanuudiin to-dorxoilon xeleded ba zargal-ta azabaidalai tylo temese-xe zamuudiin zaaza ygedeg hen.

Main 28-na, eelzeete sug-laanda 35-40 miangan basto-valhan xydelmerisdei jiree hen. Xede xeden agitaatornuud ves-typalhanai hyleer, suglaragsad xadaa faabrikuudai togoor gryppenyd bolzo ilgarad, eed-linge dundahaa 150 şaxu tylolegse depytaaduudili hun-gahan baina.

Ene bolbon suglaralga tu-xai gadaadiin xerlegydei ministrile gybernaatorai teleg-riirovalhanlii: „fabrikaant-nuudai kelsee jabuulxin tula depytaaduudili hungaxa geze şidlegdebe. Zuram xazagairulagdaagyi. Ookrugai staab xada xojordoxi zuui, xojor batbaloon pexoottii el-geexen.”

Hungagdahan depytaaduud gexe gy, ali tiixede nereldeg johooh „depytaadska suglaan” xadaa xydelmerisdei depytaaduudili tyryşin Soveed bolbon baina.

Xydelmerisdei depytaaduud bolbol fabrikaantnuud ba zasa-guudai kelsee jabuulxin tula hungagdahan baiga, gebes stac-kada xydelmerisdei depytaaduudili tyryşin Soveed bolbon baina.

Hydeleerens, Soveedel erilteer, gooroddoxi arxina laavkanuud xaagdahan baazaartna naadanuud xorigdohon baiga, Soveed xadaa zasaguudai xorihoor baitar, eeringe miliciji bil bolgozo, tereenei patruulnuudans fabrikantuudta ba zavoduudta tabigdahan baeneende ştrexbreexny-di oruulaagyl hen. Miliice bolbol tereşelen goorodto zura-mijii saxidag, suglaanuudili xamagaaldag baiga.

Soveed bolbol gorodskoi niite suglaanuudhaa gadana, myn fabrikaantnuud deegyrr xydelmerisdei suglaanuudili zarladag bele. Xydelmerisdei depytaaduud xadaa ende hungagsadai gaa urda otcoodo xeledag ba-

rodskoi ploşçadı deere sugla-erxe sylə, 8 çasai xydelme-riin yder ba busad naiman-niite politiçeske pyunknyyd baikan jym.

Xydelmerisdei eriltenyyd bolbol ygleöderen fabrikaant-nuudai urda tabigdahan baiga, tigeed fabrikaantnuud xadaa te-eriltenyydili búruuaahan baina. Bastovaahan olomiangan xydelmerisdei mitting xadaa soveedel duradxalaar, byxii eriltenyydili xangataran stac-kajaa yrgelzelexe geze şidleg-beri garaa hen. Stac-kajaa yrgelzelexe geze şidleg-beri garaa hen. Main eseste iava-novcuudla Syyin xydelmerisde-9.048 xynnyd, hydeleerens, Teikoovoi xydelmerisde-9.127 xynnyd nilhen baina. Izdede xydelmerisdei 6.127 xynnyd zavastovalhan jym. Udanşyi, Ivaanovska raiondo 70000 şaxuu bastovaalagsad toologdoo hen.

Ede byxii maassili xydelmerisdei depytaaduud iava-novska Soveed xytelberileen baina. Soveedel deejatelonostin xydelmerisdei eriltenyydili fabrikaantnuudai urda tabigdahan exilee hen. Hydeleerens, Soveedel erilteer, gooroddoxi arxina laavkanuud xaagdahan baazaartna naadanuud xorigdohon baiga, Soveed xadaa zasaguudai xorihoor baitar, eeringe miliciji bil bolgozo, tereenei patruulnuudans fabrikantuudta ba zavoduudta tabigdahan baeneende ştrexbreexny-di oruulaagyl hen. Miliice bolbol podpoolno tipograafiatai baitan ba tereşelen bastovaalagsadai dunda jike oloor taraggadag, stac-kajaa jabsin tuxai blylleteeniydili yder byri gargaadag bele. Blylleteeniydhee gadana, yje yjedee Seeverne Komiteedel istoovkanuud gargaadag baiga.

Goorodto—ploşçadı deere main 31 xyrter, yder byri şaxuu xydelmerisdei suglaanuud boldog baiga. Xarin udanşyi, ede suglaanuudili zasaguud xorigdohon. Tihedel, xydelmerisdei bolbol goorodhoo gadur, oi modonoi zaxada, Taalka geze bagaxan myrenei erjede suglaanuudili yder byri gargaadag bele. Blylleteeniydhee gadana, yje yjedee Seeverne Komiteedel istoovkanuud gargaadag baiga.

Goorodto—ploşçadı deere

main 31 xyrter, yder byri şaxuu xydelmerisdei suglaanuud boldog baiga. Vla-dimirske gybernaator goo-rodo jireed, seregyydei Ivaanovo-Vozneseenskede asaraza baikan jym.

Xydelmerisdei eriltenyyd bolbol ygleöderen fabrikaant-nuudai urda tabigdahan baiga, tigeed fabrikaantnuud xadaa te-eriltenyydili búruuaahan baina. Bastovaahan olomiangan xydelmerisdei mitting xadaa soveedel duradxalaar, byxii eriltenyydili xangataran stac-kajaa yrgelzelexe geze şidleg-beri garaa hen. Stac-kajaa yrgelzelexe geze şidleg-beri garaa hen. Main eseste iava-novcuudla Syyin xydelmerisde-9.048 xynnyd, hydeleerens, Teikoovoi xydelmerisde-9.127 xynnyd nilhen baina. Izdede xydelmerisdei 6.127 xynnyd zavastovalhan jym. Udanşyi, Ivaanovska raiondo 70000 şaxuu bastovaalagsad toologdoo hen.

Stac-kajaa proceesse, iava-novska Soveedi populaarnostin

ba avtoriteedens gansal, basto-vaalagsadai eeshediin dunda biše, xarin goorodhoo xolur ur-gahan baina. Syyin, Teikoovoi, Leznioovoi, Rodnikovo ba

Ivaanovska raiono busad pro-mišlenne ceentrydei xydelmerisdei jabagşad Soveedte jiredeg hen. Tereselen taria-sajai tylolegde jiredeg baiga. Tiin, Syyiske tarlaasad bolbol lesničtin zakoonno biše jabulgada gomodoltogoor jiredeg hen. Terelesen taria-sajad xadaa „gazariji jaaza buliaaxab, zeemske naçaalni-guudili jaaza ygei xexeb” geze zaabarunudili ygexiin erile xeh-en baina. Myyroske yje-ezin-16-da seregyy dadaa xydelmerisdei azabaidalai haizaruulgi tui-laza baina geze bajaraa xaruulagdahag baiga.

Xydelmerisdei depytaaduud iava-novska Soveed bolbol

bolşeviigyydei Seeverne Komiteedel xytelberi doro xydelmerisdei depytaaduud Soveedde dam-zuulan, xydelmerisdei ton y-

gen maassanuudili politiçeske xymyzyylxe aixabtar jire xydelmeri jabuulagdag baiga.

Zasag xadaa stac-kajii tihedel, tedener bolbol xye reglexe geze şiddeehen. Ijyyniil-

16-da seregyy dadaa xydelmerisdei azabaidalai haizaruulgi tui-laza baina geze bajaraa xaruulagdahag baiga.

Tiin, Syyiske tarlaasad

bolbol revoliçiondo

ba Ivaanovska raiono busad

pro-mišlenne ceentrydei xydel-

merisdei jabagşad Soveedte

jiredeg hen. Terelesen taria-sajad xadaa „gazariji jaaza

buliaaxab, zeemske naçaalni-

guudili jaaza ygei xexeb” geze

zaabarunudili ygexiin erile xeh-

en baina. Myyroske yje-ezin-

16-da seregyy dadaa xydelmerisdei azabaidalai haizaruulgi tui-

laza baina geze bajaraa xaruulagdahag baiga.

Xydelmerisdei depytaaduud iava-novska Soveed bolbol

bolşeviigyydei Seeverne Komiteedel xytelberi doro xydelmerisdei

azabaidalai haizaruulgi tui-

laza baina geze bajaraa xaruulagdahag baiga.

M. V. Frynz bolbol stac-

kin ton tomo ba ton avton-

teeene xytelberilegşen baish-

en jym. Stac-kajaa bolbol xojor he-

ra xaxad şaxuu yrgelzeləe hen

Ivaanovska eregtei ba eme-

tei xydelmerisdei bolbol tusa-

gar viderne, xatu zor-

ba organizoovanostili jaru-

han baina. Gansal ton Jix yele-

ze, jadaraxada xydelmerisdei

xydelmeridee garxa baatai bolo-

hen. Stac-kajaa bolbol xydelmerisdei xatuuzulba. Xydelmer-

sen angili erilex, xatu zo-

rigtoi, tesemgei, ebte ejetei bai-

hanan deede ziseji ene stac-

ka yzylibe. Enens xadaa iava-

novo-vozneseenske xydelmeri-

sde, politiçeske xymyzy-

johotol gegsiin hurguuli bo-

ygehen baina.

Ene zabastooklingoo yje-

iava-novo-vozneseenske xyde-

merisdei xadaa ynende Rossi-

doxi xydelmerisdei depytaaduud

tyryşin Soveedydei nege-

nili bohon ypolnomoc-

cenudai Soveed baigulha-

baina”. (BKP(b)-ein isto-

Kuriaangii kyyrs, n. 79).

F. Samolot

V. V. Majakovski.

reess Johotoi temeselše baihan ba Majakovski bolbol:

Guurhili jadatal adlidxhai,

Şiremteli, bulad xelgetesi adlidxaza,

Syleggydei xydelmeri tuxai Politbyroohoon

Stalin xelehee doklaadaa,

geze hanadag, xysedeg baiga.

Ene zadatal adlidxagdahan

guurhanaini xursa xysili dai-

bodohon ba manai gazarili to-

rood jike olon eldebin zoliguid-

jabana” geze susaraltagyil ha-

nuuldag hen. Vladimir Vladimirovič xadaa priroodooroos,

temporaamentaaraas, etigelee-

alxam byridəor oldohon baihan. Kontrevoliçionno averbaa-

kovska muu muuxalnuud xadaa

Majakovskii aradhaa ba so-

veed poezieh izolirovalxa, te-

reenni alib